

meselesi bile düşünülmemiş veya fertlerin imkânları haricinde bulunduğu için yapılamamıştır. Onun için sahanın esas meselelerinde değil, onların dış kalıplarında bile bir birlik manzarası göremiyorsak, hayret etmemeliyiz. Ben şahsan bu güçlüğü ortadan kalkmasının, bu saha ile alâkadar çalışmaların neticelerini, günü gününe tâkip etmek suretiyle, bir araya toplayacak ve açık kalan kısımların doldurulması ile uğraşacak ilmî bir teşkilâtın vücuda gelmesi ile mümkün olacağı kanaatindeyim. Bu teşkilât ne kadar çabuk yapılabilirse, o kadar iyi olacaktır.

Bu satırları yazmaktan maksadım, mevcut şartlar içinde şahsî mesai ile toplu bir eser vücuda getirmenin ne kadar büyük güçlüklerle bağlı olduğunu hatırlatmaktır. Bu güçlüklerle rağmen böyle bir eserin arzu edildiği gibi neticelendirilebilmesinin neye mal olduğunu, bunun en küçük bir tecrübesini olsun yapmış olanlar ancak takdir edebilirler. Arkadaşımız, türk dili sahasında çalışanların aradığı ve çıkacağından haberdar olan dostlarının çoktan bekledikleri bu büyük eseri nihayet tamamlamıştır. Top tüfenk seslerine rağmen, ancak çok sâkin bir zamanda, uzun ve eziyetli bir çalışma sâyesinde vücuda gelmesi mümkün olan böyle bir eserin bugün önümüzde bulunması, ilim ve bilhassa türk dili bilgisi namına, büyük bir kazançtır.

R. R. Arat

TÜRKİYE HAKKINDA YENİ BİR ESER

Prof. D. Gotthard Jäschke, *Türkei. Kleine Auslandskunde*, 8. Berlin, 1941, s. 64.

Almanya'nın bu son hakikî cihan harbi sahnesinde oynadığı büyük devlet vaziyeti rolü göz önünde bulundurularak, dış ülkelere dâir doğru ve esaslı bilgilere kendisine ihtiyac hâsıl olduğundan, Deutsches Auslandswissenschaftliches Institut adına Prof. D. F. A. Six idaresi altında, *Kleine Auslandskunde* namı ile, bir seri çıkarılmağa başlamıştır. Kırktan fazla devlet ve ülkeyi ihtiva edecek ve her birine bir veya iki cilt ayrılacak olan bu serinin her memlekete âit olan bahisleri mutahassıslar tarafından kaleme alınmaktadır. Plân şudur: cihanın mühim devletlerinin toprakları, milletleri, siyasetleri, kültürleri iktisadî vaziyetleri, harp ve müdafaa kudretleri, hukukî hususiyetleri hakkında, mümkün olduğu kadar sahîh ve bol mâlzeme toplamak.

Bu serinin 8. cildini teşkil eden bu eser, Berlin üniversitesi profesörü D. Gotthard Jäschke tarafından yazılıp, yayın sahasına çıkmıştır.

Prof. Jäschke, yeni Türkiye hakkında yaptığı ciddi tetkikleri ve devamlı neşriyatı ile, ilim muhitinde yabancı olmadığı gibi, muhtelif alman mecmualarındaki yazıları hâricinde, bilhassa yeni Türkiye 'nin büyük harpten sonraki tarihini günü gününe tespit eden *Die Türkei seit dem Weltkrieg* (Geschichtskalender 1918—1928; I, *WI*, X, 1929; II, *WI*, XII, 1930; türk. trc. Niyazi R. Aksu, *Türk inkilâbı tarihi kronolojisi*, I ve II (İstanbul ünivers. yazınlarından, 1939 ve 1941) adlı eseri ile, bizde de tanınmıştır. Müellifin 63 sahifeden ibaret ve ülkemiz hakkında toplu mâlûmâtı hâvi bu küçük eseri, izahlı bir coğrafya kitabı olmaktan ziyâde, almanak nev'inden, memleketimizin fizikî, beşerî, idarî, siyasî, harsî, iktisadî hususiyetlerine ve müdafaa kudretine dâir, emin kaynaklardan ve en son resmî istatistik ve kayıtlardan alınmış ve çizilen gâye ve plâna göre, sırf intifai bakımdan yazılmış fâideli bir eserdir. Zâten müellif Almanya 'nın Ankara büyük elçiliği hizmetinde uzun müddet bulunmuş olduğu için, az satır içine sıkıştırdığı özlü mâlûmatı elde etmeğe muvaffak olduğu muhtevâsından gerek eski gerek yeni seçme ve bol bibliyografyalarından anlaşılmalıdır. Müellif vâkiâların tarihlerini ve istatistiklerin rakamlarını tesbit hususunda gösterdiği titizliği bâzı bahislerde, bilhassa kültüre temas eden kısımlardaki hükümlerinde de tatbik etmiş olsa idi, şe'niyete daha ziyâde yaklaşmış olurdu.

İ. Hakkı Akyol

TÜRKÇE VE MOĞULCADA VURGU

K. Grönbech, *Der Akzent im Türkischen und Mongolischen* (ZDMG, 1940, c. 94, 3. cüz, s. 376 — 390).

Türkçe hakkında umumiyetle yeni görüşler getirmiş olan Grönbech 'in bu eseri, türkçede vurgu meselesi üzerinde ileri sürdüğü fikir bakımından, dikkate değer. Müellif ilk önce bu bahis üzerinde yapılan tetkikleri anlatmakla işe başlıyor. İlk kanaat, vurgunun türkçe, esas itibariyle, son hecede olduğu idi. Ancak bu o kadar zayıftır ki, ekseriya konuşmada cümle vurgusu bunu siler. 1900 'da Ignacz Kunos, türkçede vurgunun ilk hecede olduğunu ileri sürmüştür. 1906 'da daha fazla iki heceli sözlerde baskı vurgusu ile meşgûl olan Konrad Nielsen, birinci hece kapalı veya vokali fazla ses ihtiva etmediği takdirde, bunu ikinci hecede bulmuştur.¹ Wilhelm Pröhle ise, türkçe konuşan rumların yunan yazısı ile

¹ *Akcentueringen i tyrkisk (osmanisk)* (Chkistiana Videnskabs-Selskabs Forhandling, 1906, nr. 9, Christiana, 1906); macarçası için bk. *Nyelvtudományi Közlemények*, XXXVI.